

224. Salarisontwerpen.

(Smeenge.)

Toen ik na 10 jaar kantonrechter werd te Hoogeveen, was mijn salaris f 2200 in het geheel, nu niet genoeg, maar daarom ook naar evenredigheid verhoogd. Toch was ik in dien tijd bijzonder tevreden, ook met het loon, maar meer met het ambt.

Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor den Minister zeggen: de menschen waren in het algemeen meer tevreden in den tijd waarover u spreekt; ik ben dit met Zijn Excellentie eens, maar vraag Zijn Excellentie, bedoelt gij in den tijd, dat ik wel eens ontevreden had kunnen zijn, of ook later? Meent de Minister, die zooveel jonger is, dat die tevredenheid ook later nog ieders deel was? Wat er van zij, op dit oogenblik is de tevredenheid bij zeer velen verre te zoeken, maar de vraag mag gesteld: gaan de Regeeringen wel vrij uit en rust op elke, dus ook deze Regeering, niet den dure plicht, alles te doen, wat mogelijk is, om die ontevredenheid niet in de hand te werken. De salarissen, die ik noemde, komen niet overeen met hetgeen bij de bestaande orde van zaken als juist wordt erkend.

De Minister schrijft:

„Dat de griffiers bij het kantongerecht te laag gesalarieerd geacht worden, berust blijkbaar op de overweging, dat men deze salariering als die van een eindfunctie zou willen geregeld zien. Dit kan echter, en ten minste voor de griffiers bij de kantongerechten tweede en derde klasse, waarop men blijkens de gemaakte vergelijkingen het oog heeft, naar het oordeel der Regeering niet geschieden.”

Mijnheer de Voorzitter! Is deze redeneering juist, is voor velen die betrekking niet een eindstation? Uit 's Ministers opmerking volgt, dat, is het een eindpunt, dan de toestand anders moet worden beoordeeld. Nu, wat zeggen de heeren in hun request: dat in de latere jaren vele kantonrechtspplaatsen niet meer worden bezet, en zij daardoor op die plaatsen, waarop zij met eenig recht voor een bezetting als kantonrechter hadden mogen rekenen, die betrekking niet kunnen bekleden.

Is dit niet juist? Stellig. En nog juist zal het worden, indien de Regeering haar zin krijgt met het aanhangig wetsontwerp. Nu draagt men ten minste in de plaatsen, waar kantonrechtsp aftraden of overlijden, nog een titularis tijdelijk de functie op; gelijk wij hebben gezien zullen dezen voortaan daarvoor weer f 1000 krijgen in plaats van f 900 en blijven de griffiers intact. De bedoeling is echter, indien het bedoelde wetsontwerp wordt aangenomen, dat ook dit geheel of gedeeltelijk zal veranderen. Het is dus juist, dat velen de pas ter bevordering wordt afgesneden.

En dit, terwijl zij meer diensten moeten bewijzen dan vroeger. Wat toch is het geval?

De kantonrechter, die tijdelijk met het ambt op een andere plaats wordt belast, komt daar nu en dan, maar woont er niet, en is dus te allen tijde niet te raadplegen, iets wat ik, uit ervaring, weet, dat van zeer groote waarde is.

Is op zoo'n plaats een griffier, dan zal hij het zijn, die men komt raadplegen, die dus een deel van des kantonrechtsp taak op zich heeft te nemen. Ik bedoel geen rechtspraak, maar het spreken met de bevolking, het geven van raad. Men kan — om een voorbeeld te geven — in Hoogeveen niet zeggen tegen de menschen: ga maar naar Assen, waar de kantonrechter woont of wacht tot deze hier komt. Die menschen kunnen den eersten raad om de kosten niet opvolgen en wanneer zij behoefte hebben aan raad niet altijd wachten. In dit geval is de griffier de man. In Hoogeveen kan dit nu helaas ook niet, want de griffiersplaats is, vergis ik mij niet, nog niet weer vervuld. De tegenwoordige titularis is van zeer goede wille, geen jurist. En nu kan ik mij begripen, dat men zeggen zou, griffier, gij zijt wel geen kantonrechter, maar een goed rechterlijk ambtenaar, de kantonrechtsp betrekking is wel niet voor u weggelegd, wij zullen het in uw salaris vinden. Dat is ook een standpunt.

Aan de overzijde heeft men gezegd: er zijn er genoeg te krijgen. Ja, Mijnheer de Voorzitter, het is mogelijk, van sommige groepen van studeerenden komen er te veel, ook van de advocaten. In Amsterdam zijn er op het oogenblik 400 ingeschreven. Dat is te veel. Is dat echter een reden om te zeggen, er is verschoot genoeg. Neen, Mijnheer de Voorzitter. Alle hout is geen timmerhout, voor het bekleeden van een betrekking is ook roeping noodig.

(Smeenge e. a.)

Excellentie, ik wil eindigen. Ik zou u willen verzoeken aan het u gezonden request toch eens goede aandacht te schenken, want m. i. kan men voor f 3200, dat voor de meerderheid het eindpunt is, vergeet dit niet, onmogelijk de meest geschikte menschen krijgen.

Dan kan men alleen rijke menschen krijgen, zegt de heer Mendels. Mijnheer de Voorzitter, daarvoor behoeft men zich niet al te ongerust mee te maken, want die zijn er, naar mijn overtuiging, niet zoo veel meer.

Mijnheer de Voorzitter! Ik sprak niet over mijn eigen betrekking, dat zou zeker ongepast worden gevonden; deed ik het, ik twijfel niet of meerderen zouden sympathie opvatten voor het denkbeeld, die betrekking moet beter beloond worden en om den arbeid en om de financieele verantwoordelijkheid, die er op rust. Bij het eenmaal zoeken van een opvolger zal men dit ondervinden. Bij voorbaat zeg ik, men kan bij het bepalen der salarissen niet allen over één kam scheren. Men kan niet een regeling treffen, gelijklopend voor alle plaatsen, of men wordt onbillijk, omdat men in de eene plaats onder veel duurdere omstandigheden leeft en werkt dan in de andere. Ik hoop van harte dat ook hierop zal worden gelet, even goed als op het andere.

Mijnheer de Voorzitter! Ik zal vóórstemmen, want diengenen, die wat krijgen, wil ik dat niet onthouden, maar ik zou toch niet gaarne de meening doen postvatten, dat men met het toegezegde volledig tevreden is.

De heer Amelink: Mijnheer de Voorzitter! Ik zal de Kamer niet lang ophouden, omdat ik meen, dat er geen aanleiding bestaat tot het voeren van een breede gedachtenwisseling met het oog op deze wetsontwerpen, die toch bedoelen de gelden beschikbaar te stellen, als gevolg van de technische herziening van het Bezoldigingsbesluit, welke beoogt enkele plooiën glad te strijken, enkele oneffenheden weg te nemen.

Ik meen, dat dit doel ook is bereikt en dat ook enkele verbeteringen zijn aangebracht; ik wijs op de veranderingen in de classificatie der gemeenten, de verbetering der kindertoelagen, de verbetering in de salarissen van sommige groepen.

Ik wil daarmee echter niet zeggen, dat nu alle oneffenheden zijn weggelaten; ook ik meen, dat inderdaad nog meerdere verbeteringen mogelijk zijn, maar ik zal daarover thans niet spreken, omdat ik meen, dat nog wel een gunstiger gelegenheid zich zal voordoen om daarover van gedachten te wisselen.

Mijnheer de Voorzitter! Ik wil mij bepalen tot het maken van een enkele opmerking.

In het Voorloopig Verslag is er de aandacht op gevestigd, dat een deel van het Rijkspersoneel werkzaam is krachtens arbeidscontract op voorwaarden, die overeenstemmen met plaatselijke loontoestanden. Dit doet dat personeel o. m. verstoken zijn van de verbeteringen dezer wetsontwerpen, alsmede van kindertoelagen en andere uitingen van belooning naar behoefte. Dit werd betreurd, en men vroeg, of althans de laatstgenoemde voordeelen niet ook voor dit personeel konden worden ingevoerd.

De Regeering heeft daarop geantwoord in de Memorie van Antwoord:

„Indien men te werk stelt op de voorwaarden van het particuliere bedrijf, is het minder eigenaardig in de regeling der loonen elementen op te nemen, die in het particuliere bedrijf in het algemeen niet gelden. Dit is de overweging, waarom tot op heden ook de toekenning van een kindertoelage aan deze categorieën is achterwege gebleven. Intusschen heeft de quaeatie der kindertoelage, mede in verband met een desbetreffend advies van de Commissie de Wilde, opnieuw de aandacht der Regeering.”

Mijnheer de Voorzitter! Ik ben dankbaar, dat de Regeering deze zaak opnieuw wil overwegen, omdat ik meen, dat er aanleiding bestaat om ook aan deze groep van het Rijkspersoneel, dat arbeidt onder de voorwaarden van een arbeidscontract, zich aansluitende bij de loon- en arbeidsvoorwaarden ter plaatse, kindertoelagen te verstrekken.

Wij hebben bij de salariering van het Rijkspersoneel gezien, dat de Regeering dien weg op wil en met den behoeftfactor bij de salariering rekening wil houden. Ik verheug mij daar-

(Amelink e. a.)

over; ik meen, dat juist de kindertoeelage een uitstekend middel is om aan den behoeftenfactor te gemoet te komen, en daarom spijt het mij, dat dit deel van het personeel daarvan verstoken is. Ik ben het niet eens met de overweging der Regeering, dat zij, omdat in het particulier bedrijf niet algemeen de kindertoeelagen zijn ingevoerd, die toelagen moeilijk voor dit deel van haar personeel kan invoeren. Ik zie niet in, waarom dat een beletsel zou moeten zijn. Er zijn ook nu in het particulier bedrijf verschillende werkgevers, die nog boven datgene, waartoe zij krachtens arbeidscontract verplicht zijn, uitgaan, en waarom zou de Regeering dat niet mogen doen. Waar de Regeering erkent, dat rekening moet worden gehouden met den behoeftenfactor, meen ik, dat er aanleiding is voor de Regeering om een voorbeeld te zijn voor de particuliere werkgevers en om dus ook aan dit personeel de kindertoeelagen te verstrekken. Ik zou daarom de Regeering willen verzoeken, nog eens zeer ernstig te overwegen, of zij hiertoe niet kan overgaan.

De heer de Jong: Mijnheer de Voorzitter! Bij de herziening van het Bezoldigingsbesluit 1925, in te gaan 1 Januari 1926, heeft de Regeering de bedoeling gehad, dat de ambtenaren (en onderwijzers) over het geheele jaar 1925 de voordeelen van die herziening zouden genieten. Dat geschiedt echter niet langs den gewonen weg der beschikkingen of salarisverhooging.

Door de late indiening der betreffende ontwerpen en de overhaas'ing, daarna betracht, ten einde aan de ambtenaren de hun toegedachte uitkeering — ingevolge de wijziging der wetten en deze gedacht met ingang van 1 Januari 1925 — deelachtig te doen worden, heeft de Minister van Financiën, blijkens zijn Memorie van Toelichting, gemeend, dat die spoedige uitkeering over het geheele jaar 1925 het best kan geschieden in den vorm van toelagen, welke buiten het genoten traktement omgaan en dus niet medetellen bij de berekening van den pensioensgrondslag, waardoor tijdroovende berekeningen worden bespaard. Deze wijze van handelen van den Minister is begrijpelijk en de voorgestelde regeling zou ook zonder eenige opmerking te aanvaarden zijn, indien niet ambtenaren, die in 1925, althans vóór 1 Juli 1925, den dienst met wachtgeld moesten verlaten, het slachtoffer er van werden.

In de ontwerpen-Bezoldigingswetten zijn nl., te rekenen van den datum, waarop de wijziging der jaarwedde ingaat (1 Januari 1926), verschillende wachtgelders betrokken, nl.:

1°. zij, die zouden profiteren van de intrekking van art. 30a van het Bezoldigingsbesluit 1925 (salarissen van f 600) en daarboven;

2°. zij, die bij hun uittreden werkzaam waren in een gemeente, welke nader in een hogere klas is gerangschikt;

3°. zij, die mochten vallen onder de z.g. gladgestreken plooiën.

Maar deze wachtgelders, althans zij, die vóór 1 Juli 1925 den dienst met wachtgeld moesten verlaten, genieten niet van de terugwerkende kracht, genieten dus niet van de voordeelen, welke de Minister in den vorm van toelagen aan de ambtenaren (en onderwijzers) toekent.

Immers lezen wij in art. 5 van het wachtgeldbesluit, dat het wachtgeld wijziging kan ondergaan, al naar gelang wijziging wordt gebracht in de salarisregeling, welke bij het uittreden van den wachtgelder gold, zoodat bij stijging of daling van het hem laatstelijk in actieven dienst in de door hem bekleede functie toegekende traktement of jaarwedde hij ook zijn wachtgeld zal zien vermeerderen of verminderen. Daaruit volgt, Mijnheer de Voorzitter, dat, ware er wel tijd voor rustige voorbereiding van het huidige wetsontwerp geweest en in plaats van den weg der „toelagen” die der normale „Beschikkingen” (verhooging der wedden) gevolgd, alle wachtgelders, in 1925 uitgetreden, ook die vóór 1 Juli heengingen, van af 1 Januari 1925 onder het genot der nieuwe regeling zouden zijn begrepen.

Bij de voorgestelde regeling van „toelagen” geschiedt dat niet, wijl naar de letter van het wachtgeldbesluit het wachtgeld wordt berekend naar de laatstelijk genoten jaarwedde.

Het gevolg daarvan is, dat de wachtgelders, die vóór 1 Juli 1925 uitgetreden zijn, in het algemeen van de wijziging van het Bezoldigingsbesluit geen voordeel genieten over 1925 en dat de wachtgelders, die sedert hun uittreden in een hogere klasse gerangschikt zijn, over 1925 niet daarvan profiteren.

(de Jong e. a.)

Het is daarbij opvallend, Mijnheer de Voorzitter, dat de ambtenaren, onder meergenoemd Bezoldigingsbesluit in dienst op 1 Juli 1925, aan wie met ingang van een datum, vallende na 1 Juli 1925, eervol ontslag is verleend en ook de rechtverkrigenden van zoodanige gewezen ambtenaren, die op of na 1 Juli 1925 zijn overleden, wel de voordeelen der herziening over het jaar 1925 genieten.

Door het stellen van de grens per 1 Juli 1925 komt de onbillijkheid, als ik het zoo noemen mag, ten aanzien van de door mij bedoelde wachtgelders, die over 1925 niets zullen genieten, nog sterker uit. Het wil mij dan ook voorkomen, Mijnheer de Voorzitter, dat het billijk zou zijn, indien in plaats van 1 Juli 1925 in het ontwerp van wet zou mogen gelezen worden: 1 Januari 1925.

Immers is het niet aannemelijk, dat de Minister gewild heeft, de door mij bedoelde wachtgelders van de voorgestelde voordeelen uit te sluiten; dit is veroorzaakt alleen door de groote haast, welke — in het belang der ambtenaren en onderwijzers — door de Regeering betracht is en door welke haast de meer eenvoudige vorm van „toelagen” gekozen is, in plaats van die der normale „Beschikkingen”, dat is die van een verhooging van wedden.

Ik hoop, Mijnheer de Voorzitter, dat de Minister van Financiën aan deze Kamer zal willen toezeggen, dat de door mij bedoelde wachtgelders alsnog over 1925 de voordeelen der herziening zullen genieten.

De heer Verkouteren: Mijnheer de Voorzitter! Ik zou mij willen aansluiten bij hetgeen de heer Smeenge gezegd heeft over de salariering van de griffiers bij de kantongerechten. Die menschen verkeerden in een zeer treurige positie, omdat een carrière voor hen heelemaal is afgesneden. De heer Smeenge heeft er reeds op gewezen. Vroeger konden zij nog wel kantonrechter worden of op de griffie van de rechtbank komen, maar tegenwoordig gaan de volontairs vóór, terwijl er vooreerst geen nieuwe kantonrechters meer worden benoemd. Meestal is dus promotie uitgesloten, slechts aan een enkele gelukt het. De meesten blijven in hun aanvangspositie en behouden dan ook altijd hun begintraktement. Waar dit al veel te laag is en in den laatsten tijd bovendien nog met 18 pct. is verminderd, zooals door de heeren is berekend, worden deze ambtenaren onrechtvaardig behandeld, daar de salarissen van de kantonrechters naar verhouding minder verlaagd zijn. Het is voor mij geen reden om tegen deze ontwerpen van wet te stemmen, maar ik hoop, dat de Minister zal beloven, dat hij ernstig zal overwegen, bij een nadere wet de positie van deze heeren te verbeteren. In het algemeen ben ik van gevoelen, dat de leden van de rechterlijke macht niet behandeld mogen worden als gewone ambtenaren. Zij vormen een afzonderlijke categorie, die boven alle andere categorieën staat. Een goede rechterlijke macht is een onschatbaar voorrecht, dat nooit te duur kan worden betaald, en die macht heeft daarom recht op een exceptionele en bevoorrechte positie.

De heer Wittert van Hoogland: Mijnheer de Voorzitter! Het was niet mijn bedoeling, bij deze ontwerpen van wet het woord te voeren, al wil ik daarmede niet zeggen, dat naar mijn meening de Regeering er in geslaagd is, alle plooiën glad te strijken.

Doch een uitlating van den heer Ossendorp noopt mij, een enkel woord te zeggen. Ik heb uit den mond van dien geachten afgevaardigde het volgende opgevangen. Hij zeide: er wordt ten aanzien van de ambtenarsalarissen een onderscheid gemaakt tusschen gehuwden en ongehuwden en dit is ontstaan, omdat bij de onderwijzers een zelfde onderscheid is gemaakt, dat later op alle ambtenaren is overgebracht. En bij de onderwijzers is het ontstaan, omdat men aan de religieuze onderwijzers niet heeft willen geven wat men aan de anderen wilde geven. Zóó is men op de gedachte gekomen, onderscheid te maken tusschen gehuwde en ongehuwde onderwijzers, en later tusschen gehuwde en ongehuwde ambtenaren. Aldus, zeide de heer Ossendorp, is het beginsel, dat vroeger niet bestond, ontstaan.

Men moet daar dus uit concludeeren, dat, naar de meening van den heer Ossendorp, er vroeger van een beginsel, waaruit